

DANMARK I DEN GLOBALE ØKONOMI

SEKRETARIATET FOR MINISTERUDVALGET

Prins Jørgens Gård 11, 1218 København K

Telefon 33 92 33 00 - Fax 33 11 16 65

26. januar 2006

Bilag om anvendelse af udlicitering og frit valg¹

Udvikling og omfang af udlicitering

Udliciteringsgraden bruges typisk som indikator på, i hvilken udstrækning der sker en inddragelse af private virksomheder i varetagelsen af offentlige opgaver. Udliciteringsgraden i stat, amter og kommuner har ligget nogenlunde konstant de seneste 10 år, *jf. tabel 1*.

Tabel 1. Udliciteringsgrad for driftsopgaver i stat, amt og kommune

	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004
Stat	NA	NA	20,3	20,5	22,0	22,4	21,7	22,2	22,0	22,2
Kommuner	10,8	11,0	11,0	10,9	11,3	11,6	11,8	11,8	11,6	12,0
Amter	8,5	8,5	8,1	8,1	8,3	8,6	8,9	8,8	8,6	8,2

Kilde: Konkurrencestyrelsen (2005): Konkurrenceredegørelse 05, baseret på Udliciteringsrådet, samt de kommunale regnskaber.²

Kommunerne udliciterer årligt for mere end 20 mia. kr., hvilket i 2004 gav en gennemsnitlig udliciteringsgrad på ca. 12,0 pct. Det tilsvarende tal for amterne var ca. 8 pct.

Af tekniske årsager indgår fritvalgsordningerne ikke i opgørelsen af udliciteringsgraderne. Finansministeriet skønner, at alene det frie valg på sygehusområdet og ældreområdet har indebåret yderligere udlicitering for omkring 1,5 mia. kr. om året. Der er en betydelig variation i udliciteringen fra område til område. Udliciteringen er højest på de tekniske områder og lavest på velfærdsområderne, *jf. tabel 2*.

¹ Dette bilag er udarbejdet af Sekretariatet for ministerudvalget for Danmark i den globale økonomi. Bilaget er sendt til Globaliseringsrådet som faktisk baggrund for rådets drøftelser. Globaliseringsrådet kan ikke tages til indtægt for bilaget.

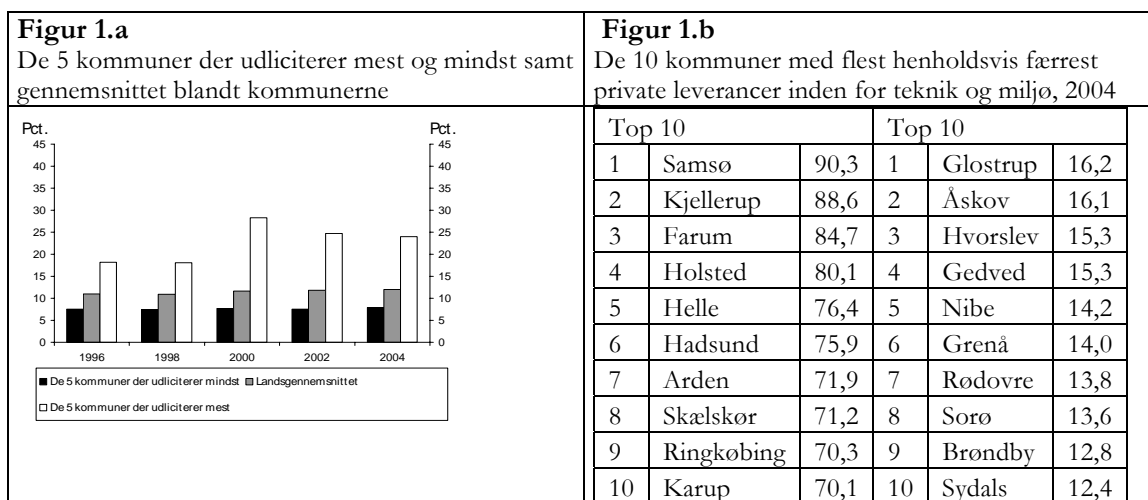
² København, Frederiksberg og Borholm kommune er inkluderet i tallene for amterne, men ikke for kommunerne. De kommunale tal er baseret på kontering af køb af fremmede tjenesteydelser, der består af driftsudgifter til entreprenør- og håndværksydelser og øvrige tjenesteydelser (art 45 og 49). Bruttodriftsudgifterne er opgjort efter hovedart 1-4, og dermed indgår overførsler mv. ikke. Kun køb hos momsregistrerede leverandører er med i opgørelsen. På områder, der er momsfrataget i henhold til momslovens § 13 (fx sygehusbehandling, undervisning og social forsyning til børn og ældre) kan køb af fremmede tjenester således reelt være større end tabellen angiver. Inddragelsen af private leverandører via fritvalgsordninger på fx sygehus- og ældreområdet indgår således ikke. Derimod indgår udgifter i forbindelse med leverancer fra kommunens egne forsyningsvirksomheder, hvilket gør tallene større end, hvis de alene omfattede køb fra private leverandører.

Tabel 2. Køb af fremmede tjenester i pct. af driftsudgifter for amter og kommuner, 1993-2004

	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004
Byudvikling, bolig- og miljøforanstaltninger	44,5	47,6	47,8	47,3	47,5	47,7	49,0	50,5	35,2	35,7	36,8	35,6
Forsyningsvirksomhed mv.	16,2	16,7	17,2	17,2	17,6	16,3	16,9	19,8	35,8	33,8	34,2	32,7
Trafik og infrastruktur	40,8	41,6	42,8	41,9	38,6	39,3	38,7	38,6	32,7	31,7	30,9	33,4
Undervisning og kultur	5,4	5,2	5,4	5,7	5,7	5,8	5,9	6,0	5,9	5,9	5,8	5,8
Sygehusvæsen og sygesikring	4,1	4,1	3,8	3,9	4,1	4,4	4,9	5,0	5,3	5,4	5,1	5,1
Social- og sundhedsvæsen	3,3	3,6	3,8	4,0	4,1	4,2	4,4	4,7	5,0	5,5	5,5	5,7
Administration	17,0	16,9	17,4	17,7	17,8	17,7	18,6	19,5	20,0	19,9	19,2	19,0
I alt	9,3	9,6	9,8	9,9	9,9	9,8	10,1	10,4	10,6	10,6	10,4	10,3

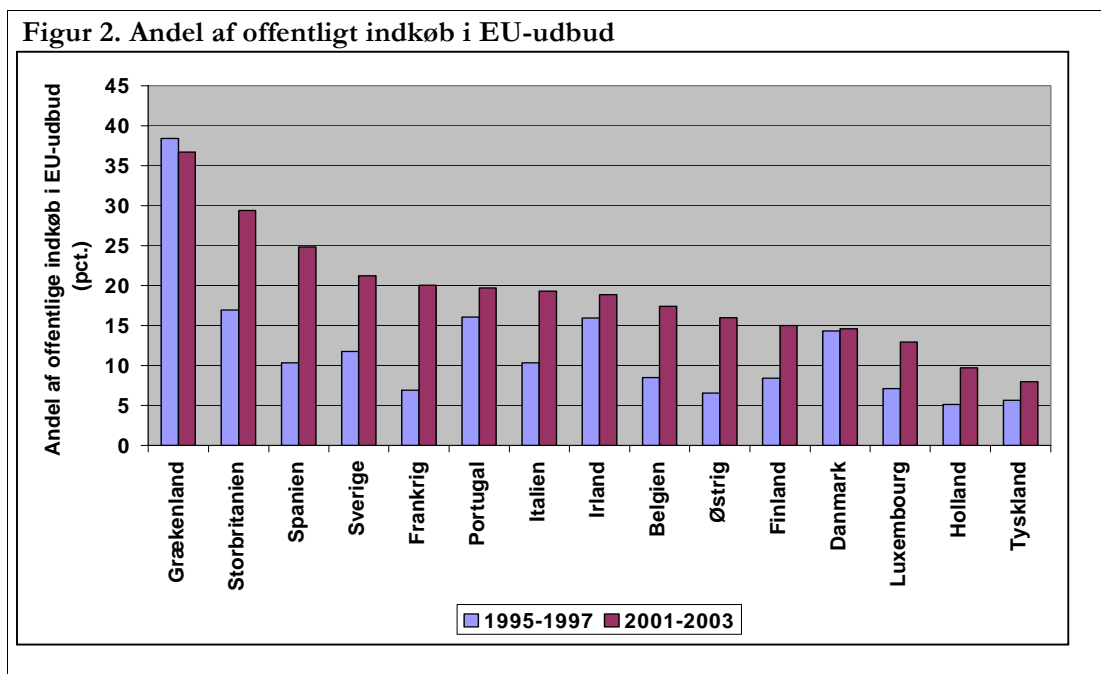
Anm.1: Tallene skal tages med samme forbehold som anført i anmærkningerne til tabel 1. HS og HUR indgår ikke i tallene. Mbt. byudvikling mv. viser tabellen et fald i årene 2001 og 2002, men dette dækker over en ændret opgørelsespraksis i forhold til området forsyningsvirksomhed. Kilde: De kommunale regnskaber og egne beregninger.

Der er stor spredning i udliciteringsgraden i kommunerne, jf. figur 1a. Udliciteringsgraden inden for teknik og miljø - hvor der generelt må forventes at eksistere potentielle private leverandører - varierer eksempelvis fra ca. 12 pct. i Sydals kommune til ca. 90 pct. i Samsø kommune, jf. figur 1b.

Kilde: De kommunale regnskaber 2004.

De tilgængelige data indikerer, at Danmark anvender offentlig-privat samarbejde relativt mindre end andre lande. I forhold til EU15-landene er Danmark i perioden 1995-2003 faldet fra en 5. til en 12. plads, hvad angår andelen af offentlige indkøb i EU-udbud, *jf. figur 2.*

Kilde: EU-Kommissionen, Generaldirektoratet for Det indre Marked. Figuren er gengivet i Konkurrencestyrelsen (2005): Konkurrenceredegørelse 05, kapitel 4.

Figuren viser, at brugen af EU-udbud i Danmark har været nogenlunde konstant, mens udbudsandelen er steget i alle andre EU15 lande. Danmarks placering kan ikke blot tilskrives den skandinaviske velfærdsmodel - Sverige ligger eksempelvis nummer 4 i rangordningen.

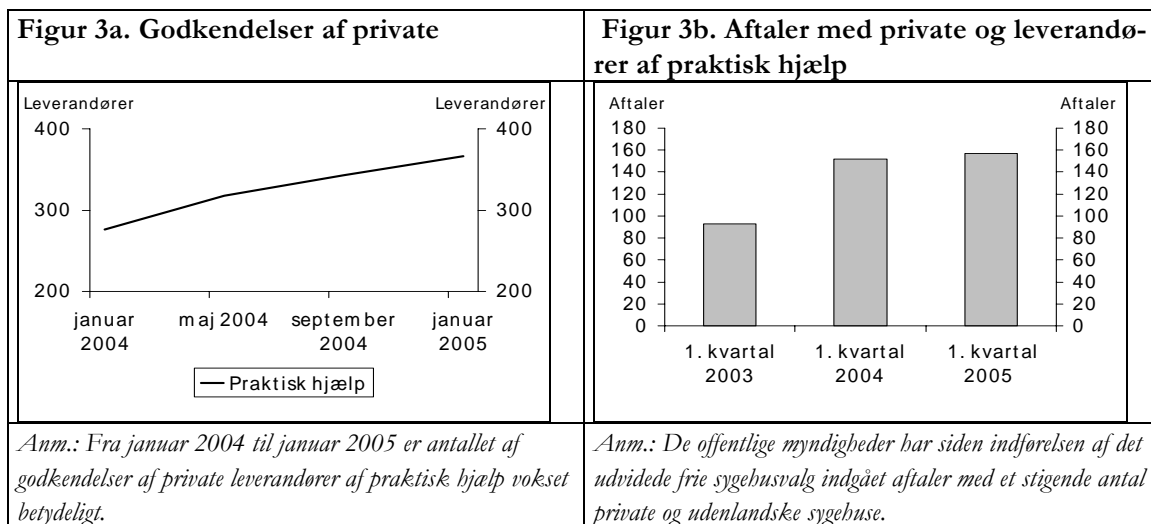
Frit valg

Der er indført frit valg på alle større velfærdsområder, hvilket fremmer et konkurrencepres via borgernes efterspørgsel. Der er i dag indført frit valg mellem offentlige og private leverandører på følgende områder:

- Personlig og praktisk hjemmehjælp.
- Grundskoler (i form af privatskoler med en andel egenbetaling).
- Børnepasning.
- Sygehuse.

På ældreområdet kan 215 eller 79 pct. af landets kommuner tilbyde valg mellem 2 eller flere leverandører inden for mindst én af hovedydelseerne personlig pleje, praktisk hjælp og madservice. Fra 2004 til 2005 er der sket en stigning i andelen af kommuner, der kan tilbyde frit leverandørvalg, fra 66 pct. til 79 pct. af kommunerne. Samlet har omtrent 90 pct. af landets brugere over 65 år mulighed for at vælge mellem forskellige leverandører til én eller flere af de nævnte hovedydelser.

I gennem 2004 skete der en betydelig vækst i antallet af godkendte private leverandører af praktisk hjælp, og de offentlige myndigheder har i perioden 2003-2005 i stigende grad indgået aftaler med private og udenlandske sygehuse og klinikker, jf. figur 3a og 3b.

Kilde: Styrelsen for Social Service og Amtsrådsforeningen iflg. Regeringen (2005): Tid til status - erfaringer med frit valg.

Frit valg mellem private og offentlige leverandører af hjemmehjælp indebærer selv sagt ikke, at alle vælger en privat leverandør. 79 pct. af brugerne modtager hele hjælpen fra en kommunal leverandør. 7 pct. af brugerne modtager hele hjælpen fra private leverandører, mens 14 pct. af brugerne modtager hjælp fra både private leverandører og en kommunal leverandør.

Danmark ligger på 8 ud af 9 områder over EU-gennemsnittet, hvad angår muligheden for frit valg. Hvad angår anvendelsen af frit valg i forhold til de offentlige eller private leverandører, ligger Danmark imidlertid på de fleste områder under EU-gennemsnittet (Konkurrencestyrelsen (2005): Konkurrenceredegørelse 05). Dette gælder særligt på de nye fritvalgsområder. Omfanget af frit valg varierer dog fra kommune til kommune.

Der er i den forbindelse vigtigt at have for øje, at mange af de nyere frit-valgs-initiativer først er blevet introduceret fra 2003 og frem, hvorfor brugen af frit valg kan forventes at øges de kommende år. På fx hjemmehjælpsområdet viser en undersøgelse, at nyvisiterede i højere grad gør brug af det frie valg end brugere visiteret inden indførelsen af frit valg (Ankestyrelsen, 2005).

For eventuelle faktuelle spørgsmål: Kontorchef Mette Kaae Hansen, Økonomi- og Erhvervsministeriet, tlf. 33 92 83 43 eller Kontorchef Elisabeth Hvas, Finansministeriet, tlf. 3392 3860